

pisपालान नुकीतुतेन कुसु हुरुवलु
26.8-17.9.2017 // कुसु मकुलु

vähemmäksi kasvamisesta

t a u s t o j a j a p o h d i n t o j a

j o h d a t t e l u k s i a i h e e s e e n

Tämän näyttelyn teokset ovat ajattelun jälkiä: esillä oleva kokonaisuus on tiivistelmä teoksista, jotka ovat syntyneet yrityksistä hahmottaa tilan ja olion suhdetta; vapautta, keskinäisriippuvuutta ja tietoisien ihmisten luovaa potentiaalia; sekä ihmisyyttä saksalaisen kuvanveistäjän ja mystikon Joseph Beuysin (1921–86) kuvanveiston teorian kautta. Kun Beuys sanoi, että jokainen ihminen on taiteilija, huomio kiinnittyi usein taiteeseen. Mutta jos tarkemmin ajattelee, niin oikeastihan Beuys määritteli ihmistä. Toki seuraavaksi on sitten määriteltävä taidekin. Beuysin laajennettua taidekäsitystä voi tarkastella sosiaalisen kuvanveiston kautta: Sosiaalinen kuvanveisto ei tarkoita perinteistä taiteen tekemistä, vaan kyse on suhteesta yhteiskuntaan ja maailmaan. Maailma on veistos, ja jokainen ihminen on taiteilija. Tuleeko veistoksesta hyvä vai huono, se on meistä kiinni. Sosiaalisen kuvanveiston voi nähdä kannanottona oikeudenmukaisemman yhteiskunnan ja ekologisesti kestävämmän elämäntavan puolesta.

Palaudumme ihmiseen. Ytimeltään nämä teokset ovatkin filosofisia hahmotelmia tavoista oivaltaa ihmisenä oleminen. Olemisemme, mieleemme liukenee tilaan, jossa kohtaamme toisen, ja tässä on ainoa mahdollisuutemme todelliseen kasvuun, kasvuun osaksi ihmistä-suurempaa-maailmaa. Sillä ihminen on hukannut paikkansa kokonaisuudessa, kuvittelee olevansa muun maailman yläpuolella ja luulee, että pystyy sitä siksi hallitsemaan. Se on kohtalokas harhaluulo. Gregory Batesonin sanoin: ”Oleno, joka ei ymmärrä olevansa osa suurempaa kokonaisuutta ja keskittyy vain omaan selviytymiseensä ja menestymiseensä ympäristönsä kustannuksella, tuhoaa ympäristönsä – ja samalla itsensä.” Ihmisellä on enää hetki aikaa kasvaa pois individualismista siksi osaksi kokonaisuutta, joka hän on aina ollut. Kasvaa omasta suuruudenhulluudestaan osaksi suurempaa: vähemmäksi, ja siksi suuremmaksi.

Beuys näki taiteen ainoana keinona muuttaa ”kuoleman rajalla horjahtelevaa seniiliä yhteiskuntaa”. Ihminen on maailman tuhonnut, ja ihmisen on aika korjata jalkensa. Taide on tapa tavoitella ihmistä, jotta ihminen parantaisi tapansa ja alkaisi sairastuttamisen sijaan parantaa maailmaa: ”Jos teet puukolla haavan, älä sido haavaa. Sido puukko.”

Siurossa 25.8.2017

jussi mäkelä

teokset

alakerta // ”säteilijähuone”

1. *kierteissäteilijä*. (2016) kuusi
2. *nimetön olio*. (2016) mänty
3. *pystysäteilijä*. (2015) kuusi
4. *soihtu*. (2016) sembramänty
5. *tapperille*. (2015) kuusi, akryyli
6. *aina pitää jotain olla vähän vinossa*. (2016) kuusi
7. *splitbox für kunst*. (2013) puu, akryyli, pullonkorkit, tikka

yläkerta // etuhuone

8. *self-re:check*. (2017) suurtuloste
9. *(r)evoluution aloituspanos*. // shoutbox II. (2015) setelit, leimat, huopa // vaneri, huopa
10. *vapaushäkki III*. (2017) teippi
11. *jänistäminen*. (2015) puu
12. *perimmäinen sidos*. (2016) lasipullot, etiketit, kruunukorkit, vesi // 25 pulloa
13. *spi-ritual*. (2017) huopa, kupari

porin matin päällä: ks. erikoisnäyttely

yläkerta // etuhuone

14. *parantamo*. (2017) puu, mehiläisvaha, rasva
15. *uusi paradigma*. (2017) puukko, sideharso, rasva, huopa
16. *protected for life / UFGA*. (2017) huopa, painatus / ufga.wordpress.com
17. *enkelitakki, eli paeta keveästi tästä helvetistä*. (2016) puu, akryyli, ruosteiset naulat, rautalanka, linnunsiivet
18. *vähemmäksi kasvamisesta*. (2017) oksat, puu, kupari, mehiläisvaha
19. *synti. kamaa*. (2016) peltipurkki, tussi

portaat: erikoisnäyttely *off-vähemmäksi-kasvamisesta*

pahvilaatikossa: *nimetön sarja* (2017) // amos mäkelä

kehystetyt teokset: *agenttihommaa* (2017) ja *helpommin sanottu kuin tehty* (2017) // magnus mäkelä

nurkka, oven yläpuolella: *valvontakamera* (2017) // magnus mäkelä

etuhuone, porin matin päällä: *maantiejyvä* (2017) // magnus mäkelä

s ä t e i l i j ä h u o n e

Säteilijät ovat seikkailujani Heideggerin pohdinnoissa. Olevan liukeneminen tilaan, veistoksen olevainen tilassaoleminen sekä veistoksen kohtaamisen väistämättömyys ovat näiden teosten henkisenä keskipisteenä. Ne tutkivat olemisensa rajaa, säteillen olemistaan tilaan ja monesti myös sulkien tilaa sisäänsä.

Periaatteessa kaikki esillä olevat teokset ovat säteilijöitä. Tämän sarjan veistoksissa se on kuitenkin keskeinen eksistentiaalinen ominaisuus, ts. niiden oleminen, olevaisuus, on niiden kaikkein merkittävin piirre.

k i e r t e i s s ä t e i l i j ä
p y s t y s ä t e i l i j ä
s o i h t u

Nämä veistokset ovat alkujaan hyvinkin vaistonvaraisesti muotoutuneita, alustavan vision pohjalta. Voimakas kiertyminen on itselleni mysteeri: en osaa selittää, miksi se toistuu tekemisissäni usein. Se on joka tapauksessa läsnä lähes aina, kun olen liikoja suunnittelematta ja annan käsieni ohjata työskentelyä.

t a p p e r i l l e

Olen aina ihailnut Kain Tapperin veistoksia, ja tätä lähdin tietten tekemään eräänlaiseksi *hommageksi*.

a i n a p i t ä ä j o t a i n o l l a v ä h ä n v i n o s s a

Kuten kaikki muutkin esillä olevat veistokset, tämäkin pysyisi pystyssä myös ilman jallustaa. Tilassa olemisen lisäksi kyse on tasapainosta.

Teoksen nimi juontaa toteamuksesta, jonka ystäväni kerran minusta lausahti: ”Taidat olla niitä miehiä, että aina pitää olla jotain vähän vinossa.” Harvinaisen tarkkanäköinen analyysi.

s p l i t b o x f ü r k u n s t

Onko jokin taidetta vai ei? Jakolaatikolla voi sen selvittää tikkaa heittämällä – vai voiko? Tikka on tylsä eikä se oikein edes lennä kunnolla, ja rajakin on päistään avoin. Onko kysymys oikeastaan edes mielekäs?

s e l f - r e : c h e c k

Vähemmäksi kasvaminen lähtee itsensä katsomisesta: siitä, että tutkii itseään suhteessa muuhun. En voi ihmisenä kasvaa, jollen ensin näe itseäni. Kasvaminen on sitä, että katson itseäni uudelleen ja uudelleen ja uudelleen... ja uudelleen. 101 itse-sanaa.

(r) e v o l u u t i o n a l o i t u s p a n o s / s h o u t b o x I I

(R)evoluutio tarkoittaa ennen kaikkea mielenmuutosta, sisäistä vallankumousta, oman (eksistentiaalisen) vapauden tiedostamista ja sen valitsemista. Sillä me voimme parantaa tämän sairastuttamamme maailman, kunhan vain uskomme niin. Sosiaalinen kuvanveisto vaatii tapahtuakseen tällaisen ajattelun vallankumouksen.

Seteleistä ensimmäinen, ”*Creativity = Capital*”, on lähes suora toisinto Beuysin tuotannosta. Se on yksi *sosiaalisen kuvanveiston* keskeisistä iskulauseista ja toistuu lukemattomissa eri muodoissa.

Myös ”*Thought = Sculpture*” on lauseena suora lainaus Beuysilta. Se ei toistu iskulauseen tavoin hänen teoksissaan, mutta on perustavanlaatuinen lähtökohta, jonka päälle Beuys filosofiansa rakentaa. Ajattelu on muodon antamista, siis kuvanveistoa. Tämä lause oikeastaan yhdistää Beuysin kehittelemän *kuvanveiston teorian* (”Theory of Sculpture”) *sosiaalisen kuvanveistoon*.

”*Imagine and Realize*” on oma kontribuutiosi, jolla... tavallaan yritän tuoda tätä käsitteellistä keskustelua lähemmäs konkretiaa. Kielellisenä hankaluutena on, että Realize -sanalle ei löydy hyvää vastinetta suomeksi, sillä sen voi kääntää kahdella tavalla: ”ymmärtää” ja ”toteuttaa”. Tässä se on tulkittavissa molemmissa merkityksissään.

Laatikossa oleva versio on ensimmäinen versio, ikään kuin originaali, rullat ovat ns. multippeleita, eli niitä on monta samanlaista kappaletta. Tarkoitus on, että teos siten vähitellen leviäisi mahdollisimman laajalle. Jokainen kappale on siis itsenäinen (ja aito) taideteos, mutta samalla osa suurempaa kokonaisuutta.

s h o u t b o x I I

Aloittaessani huovan kanssa työskentelyn tulin tietoisiksi siitä, kuinka hiljainen materiaali se on. Se tuntui imevän äänet ympäristöstä. Niinpä siitä syntyi luontevasti huutolaatikko: esine, johon voi huolelta huutaa – aiheuttamatta muille häiriötä. Samalla huutolaatit ovat toki ironinen kannanotto sosiaalisen median mukanaan tuomaan olemassaolon muotoon: jatkuvaan itsensä suoltamiseen näkyville, ilman mielenkiintoa muiden kuunteluun.

v a p a u s h ä k k i

Näetkö häkin?

”Jokainen ihminen on hengessään vapaa, vaikka olisi kahleisiin syntynyt.”

Mitä onkaan vapaus, jollei suhde? Voin olla vapaa vain suhteessa johonkin. Vapaus syntyy mahdollisuudesta luopua siitä, omasta tahdostani. Olen vapaa vain suhteessa siihen, mihin olen suhteessa omasta tahdostani, ja vain silloin, kun voin halutessani luopua vapaudestani.

On tärkeää mieltää ihmisen/inhimillisen vapauden luonne, sillä se on *sosiaalisen kuvanveiston* välttämätön ennakkoehto. Vasta oivaltaessani oman vapauteni – ja sen, kuinka ulkoisista olosuhteista riippumatta jokainen on vapaa hengessään – voin toimia oman potentiaalini mahdollistamalla tavalla ja suunnata luovan energiani sosiaalisen veistoksen elävänä pitämiseen ja parantamiseen.

”Vapaushäkki” antaa mahdollisuuden valita vapautensa – mutta myös asettaa vastuun tuon valinnan tekemisestä. Voin valita, jääkö häkin ulkopuolelle, menenkö sisään vai jääkö johonkin siihen välille.

Häkin sisällä ollessakin on vapaus kokea itsensä tilaan suljetuksi tai vapaaksi poistumaan. Suhde voi olla laadultaan siis monenlainen, ja tuon laadun voi valita vapaasti. Mutta suhteen olemassaoloa ei voi valita: ollessaan samassa tilassa häkin kanssa on pakotettu suhteeseen – ja pakotettu myös tekemään valinta siitä, millainen tuo suhde on. Ei ole mahdollista valita valitsemattomuutta.

Tämä on etenkin veistokselle ominaista. Onkin hyvä kiinnittää huomiota siihen, että Beuys käyttää nimenomaan veistosta yhteiskunnan metaforana.

j ä n i s t ä m i n e n

Jänis jatkaa seikkailujaan taiteen maailmassa – sitä se on tehnyt jo vuosisatojen ajan. Se on palvellut milloin minkäkin metaforana, ja lienee yksi monimerkityksellisimmistä hahmoista kautta (länsimaisen) taiteen historian. Jänistämisen voi tulkita perinteisesti pakenemiseksi, mutta sen voisi ajatella sanana vertautuvan myös kalastamiseen tai hii-restämiseen...

p e r i m m ä i n e n s i d o s

Vesi. Tunteissamme universumissa se yhdistää meidät jokaiseen elolliseen olioon: vesi on metafora sille, kuinka olemme holistisessa kytköksessä kaikkeen ympärillämme. Kaikki liittyy kaikkeen.

Yhä piinallisemmin alkaa myös käydä ilmi, että puhdas vesi on yksi tämän planeetan arvokkaimmista asioista. Mikään rahallinen korvaus ei mitenkään riitä hyvitykseksi vesivarantojen omimisesta – tai pilaamisesta. On käsittämätöntä, että suuryritykset ensin ostavat pohjavesioikeudet ja ryöstävät luonnolliset vesivarannot – ja sen jälkeen myyvät saman veden pulloitetuna takaisin. Liiketaloudellisesti kannattavaa, mutta... Teokseen kuuluu kaikkiaan 100 samanlaista pulloa, joista on nyt esillä 25.

p a r a n t a m o

Mehiläisvahaa ja rasvaa. Lämpöä, yhteisöllisyyttä ja alkuvoimaa.

u u s i p a r a d i g m a

Jos teet puukolla haavan, älä sido haavaa. Sido puukko. (Beuys)

p r o t e c t e d f o r l i f e / U F G A

Protected for life on UFGAn (United Future Generations Agency) ensimmäinen projekti. Huopanauloja on painettu kaikkiaan reilut 100 kpl, ja niistä n. 80 on sijoitettu Ohioon ja Siuroon toistaiseksi 10 – lisää on tulossa. Seuraa projektin etenemistä osoitteessa ufga.wordpress.com – ja ehdota omaa projektia!

e n k e l i t a k k i , e l i p a e t a k e v e ä s t i t ä s t ä h e l v e t i s t ä

Joskus synkkydessä ainoa valo on toivossa päästä pois pahasta.

v ä h e m m ä k s i k a s v a m i s e s t a / s y d ä n

En pääse eroon oksista. Oksien ihastelu ja ihmettely ei lopu koskaan. Oksissa asuu oli-oita: lohikäärmeitä ja muita liskoja, perussuomalaisia, vinksahaneita tanssijoita, donaldtrumppeja, hirviä... Oksat ovat puiden tarinoita meille.

Fibonacciin lukusarjaan perustuva spiraali toistuu luonnossa loputtomasti – galaktisella tasolla asti. Ehkä matematiikka ei olekaan ihmisen keksintö?

Näyttelyn varhaisin teos *Sydän* on varsinaisen fenomenologisen tutkimusprosessini alkupiste. Pienestä koostaan huolimatta sen perustavanlaatuinen ajatteluani eteenpäin kuljettava merkitys on ollut valtava.

s y n t i . k a m a a

Purkitettua syntiä? Tällaisia löytyy metsästä, ja se on synti ja häpeä.

myyntihinnasto

1. <i>kierteissäteilijä</i>	750€
2. <i>nimetön olio</i>	<i>ei myynnissä</i>
3. <i>pystysäteilijä</i>	1500€
4. <i>soihtu</i>	1500€
5. <i>tapperille</i>	500€
6. <i>aina pitää jotain olla vähän vinossa</i>	500€
7. <i>splitbox für kunst</i>	600€
8. <i>self-re:check</i>	<i>ei myynnissä</i>
9. <i>(r)evoluution aloituspanos</i>	<i>originaali 200€, rullat 20€/kpl</i>
10. <i>vapaushäkki III</i>	<i>sopimuksen mukaan</i>
11. <i>jänistäminen</i>	500€
12. <i>perimmäinen sidos</i>	5€ / kpl
13. <i>spi-ritual</i>	30€
14. <i>parantamo</i>	120€
15. <i>uusi paradigma</i>	250€
16. <i>protected for life</i>	10€ / kpl
17. <i>enkelitakki, eli paeta keveästi tästä helvetistä</i>	700€
18. <i>vähemmäksi kasvamisesta</i>	<i>sopimuksen mukaan</i>
19. <i>synti. kamaa</i>	50€

Curriculum vitae

Mäkelä, Jussi
s. 1973, Jyväskylän mlk.
kotipaikka Siuro

Yksityisnäyttelyt

- 2015 *Keskusteluja kuolleen taiteilijan kanssa.* Veistospastisseja ja väritutkielmia. Taidetila Terra, Kangasala. (14.9.–2.10.)
2016 *Vapausuhteita.* Veistoksia ja installaatioita. Taidetalo, Nokia. (6.–29.4.)
2016 *Taiteilija on paikalla.* Installaatio. Taidetila Terra, Kangasala. (10.–27.10.)

Yhteisnäyttelyt

- 2006 *sfff!* Soveltavan grafiikan näyttely. Galleria Ripustus, Hämeenlinna
2009 Postmodernin taidegrafiikan näyttely. Mediakeskus Lumeen galleria, Helsinki
2009 *Kuvasta kuviin.* Intertekstuaalisen tulkinnan näyttely. Galleria Atski, Helsinki
2011 Performanssi *summa summarum.* 5.9.2011, Hämeenlinna

Tutkinnot

- 2010 Taiteen maisteri
Aalto-yliopisto. Pääaine taidekasvatus. (Kuvataideopettaja)
2002 Kasvatustieteen maisteri
Tampereen yliopisto. Pääaine kasvatustiede. (Luokanopettaja)

Työtehtävät

- 2015– Väitöskirjatutkija
Art-Eco -projekti, Tampere.
2014– Vapaa tutkija-taiteilija, jatko-opiskelija
Tampereen yliopisto, EDU / kasvatus ja yhteiskunta -tohtoriohjelma.
2012–2017 Luokanopettaja
Tampereen kaupunki, 1.8.2012–31.7.2017 (vv. 4.8.2014–31.7.2017).
2006–2012 Taidekasvatuksen / kuvataiteen didaktiikan lehtori
Tampereen yliopisto, OKL Hämeenlinna, 1.8.2006–31.7.2012.

Jäsenyydet

- 2010– Valokuvakeskus Nykyaika ry.
2013– Kuvataideopettajat ry.
2015– Suomen InSEA ry. // hallituksen jäsen

Lyhyesti omin sanoin

Olen taustaltani kuvataideopettaja ja luokanopettaja, mutta tällä hetkellä työskentelen väitöskirjatutkijana Koneen säätiön rahoittamassa Art-Eco -projektissa, aiheenani Joseph Beuysin *sosiaalinen kuvanveisto*. Kiinnostukseni kohteena on vapaan luovan ihmisen perustavanlaatuisen vastuu, ja tarkastelen ihmisen ja ympäröivän maailman kompleksista suhdetta.

Niin tutkijana kuin taiteilijakin olen vasta urani alussa, joten positioituminen johonkin tiettyyn lokeroon tuntuu uskaliaalta. Rohkenen silti sen tehdä ja määrittelen itseni fenomenologiksi ja käsitetaiteilijaksi.